

ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ 10 - ΓΛΩΣΣΑ Δ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**ΜΑΘΗΜΑ 1^ο**

✓ Η Κυριολεξία και η Μεταφορά είναι σχήματα του λόγου της γλώσσας μας, που μπορούμε να τα συναντήσουμε είτε στον προφορικό, είτε στο γραπτό λόγο μας.

➔ Στην Κυριολεξία, λέμε τα πράγματα όπως ακριβώς είναι, με την κανονική τους έννοια και τις πραγματικές τους διαστάσεις.

Π.χ. Το χρώμα παντελονιού σου είναι μαύρο.

➔ Στη Μεταφορά, παίρνουμε την έννοια ή την ιδιότητα από κάτι πραγματικό και τη μεταφέρουμε σε κάτι άλλο (πρόσωπο, ζώο ή πράγμα) που δεν θα μπορούσε να είναι στ' αλήθεια έτσι..

Π.χ. Η Μαρία έχασε το χρώμα της από τον φόβο.

1. Να διαβάσεις τις παρακάτω προτάσεις και δίπλα από κάθε πρόταση να βάλεις ένα **Κ** αν είναι κυριολεξία ή ένα **Μ** αν είναι μεταφορά.

Άνοιξε το παράθυρο	Κ	Μ' έπιασε πονοκέφαλος	Μ
Χάλασε το ραδιόφωνο	Κ	Χάλασε το κέφι μου	Μ
Έσπασε το τζάμι	Κ	Έκοψα το ψωμί	Κ
Κατάπια τη γλώσσα μου	Μ	Έκοψε τις φωνές	Μ
Πόνεσε η ψυχή μου	Μ	Έβαλε τις φωνές	Μ
Έπιασα ένα ψάρι	Κ	Έσκισα στο διαγώνισμα	Μ
Έπιασα την καλή	Μ	Δούλεψε το μυαλό του	Μ
Πετάει το αεροπλάνο	Κ	Δούλεψε όλη μέρα	Κ
Πετάει το μυαλό μου	Μ	Έσκισα το βιβλίο	Κ
Έκοψα το τσιγάρο	Μ	Διάβασε το μάθημα	Κ
Άνοιξε τα αυτιά σου	Μ	Διάβασε τη σκέψη του	Μ

✓ Αόριστες λέγονται οι αντωνυμίες που φανερώνουν αόριστα, δηλαδή χωρίς να τα ονομάζουν ,ένα πρόσωπο , ένα ζώο ή ένα πράγμα. Αυτές είναι:

- ➔ Ένας, μια, ένα
- ➔ Καθένας, καθεμιά, καθένα
- ➔ Κάποιος, κάποια, κάποιο
- ➔ Κανένας, καμιά, κανένα
- ➔ Κάμποσος, κάμποση, κάμποσο
- ➔ Κάθε
- ➔ Μερικοί, μερικές, μερικά
- ➔ Άλλος, άλλη, άλλο
- ➔ Κάτι, κατιτί, καθετί
- ➔ (ο, η, το) δείνα, τάδε
- ➔ Τίποτε (τίποτα)

Π.χ. Είδα ένα φίλο σου, άκουσα κάποια είδηση, θέλω να σου πω κάτι, μάζεψα κάμποσα μήλα, Δεν άκουσα τίποτα, Άλλος για τη βάρκα μας, Ο τάδε έκανε αυτό.....κτλ.

1. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω προτάσεις βάζοντας την κατάλληλη αόριστη αντωνυμία, από τις αντωνυμίες της παρένθεσης, όπως στο παράδειγμα.

(κάποια, κάμποση, κάποιος, κάτι, καθένας, καμιά κάμποση, άλλος, κάμποσα, κάποιος, κανένας, καθετί, τάδε, τίποτα, κάθε, μερικοί, μερικές, μερικά)

- ✗ Ο καθένας να δώσει ότι μπορεί.
- ✗ Ήρθε και μου είπε κάτι.
- ✗ Δε θα απαντήσω σε καμιά ερώτησή σας.
- ✗ Δεν βρήκε τίποτα .
- ✗ Μαζεύει το καθετί που θα βρει.
- ✗ Πήρε κάμποσα χρήματα.
- ✗ Δεν ήταν αυτός ήταν ο άλλος.
- ✗ Δεν ήρθε κανένας όση ώρα περίμενα.
- ✗ Περίμενα κάμποση ώρα.

✓ Το αχώριστο μόριο **-α-** το χρησιμοποιούμε στις σύνθετες λέξεις ως πρώτο συνθετικό, γιατί δεν μπορεί να βρísκεται μόνο του στο λόγο. Το αχώριστο μόριο **-α-** μπροστά από φωνήεν γίνεται **-αν-** .

➔ Μερικές φορές για να δηλώσουμε την έλλειψη, την στέρηση και για πούμε το ακριβώς αντίθετο βάζουμε μπροστά το **-α-** ή το **-αν-**

π.χ. α + αλάτι = ανάλατος , α + ύπνος = άυπνος.

2.. Φτιάξε τις αντίθετες λέξεις χρησιμοποιώντας το αχώριστο μόριο **-α-** ή το **-αν-**, όπως στο παράδειγμα.

α +	γνωστός	άγνωστος
	δυνατός	αδύνατος
	καθιστός	ακάθιστος
	βραστός	άβραστος
	φυσικός	αφύσικος
	τρωτός	άτρωτος
	ταιριαστός	αταιρίαστος
	φιλόξενος	αφιλόξενος
	νοητός	ανόητος
αν +	άξιος	ανάξιος
	ήσυχος	ανήσυχος
	ισχυρός	ανίσχυρος
	ευθύνη	ανεύθυνος
	εγκέφαλος	ανεγκέφαλος
	έντιμος	ανέντιμος
	εκφραστικός	ανέκφραστος
	έτοιμος	ανέτοιμος
	ισχυρός	ανίσχυρος
	επίσημος	ανεπίσημος
	επιθυμητός	ανεπιθύμητος
	ικανός	ανίκανος
	ηθικός	ανήθικος

Α!!!! Α-πιαστη είμαι με το αχώριστο μόριο !!!!
ΑΝ!!!! Διαβάσετε κάμποσο θα τα μάθετε!!!

ΜΑΘΗΜΑ 3^ο

✓ Τροπικά επιρρήματα είναι αυτά που φανερώνουν τον τρόπο και απαντούν στην ερώτηση **Πώς;**

Αυτά είναι;

έτσι, μαζί, κάπως, αλλιώς, ξαφνικά, ίσια, χωριστά, επίσης, καλά, κακά, άσχημα, σιγά, κυρίως, ακριβώς, ευτυχώς, εντελώς εξής, κλπ

1. Να αντικαταστήσεις τις φράσεις με έντονα γράμματα στις παρακάτω προτάσεις με κάποια από τις λέξεις που είναι στο συννεφάκι.

Δύσκολα, υπομονετικά, επιστρέφοντας, Θαρραλέα,
απρόσμενα, κλαίγοντας, σιωπηλά,
αδιαμαρτύρητα, τρέχοντας.

✘ Η μέρα περνάει **με δυσκολία** αν δεν κάνεις τίποτα.

Η μέρα περνάει **δύσκολα** αν δεν κάνεις τίποτα.

✘ Πέρασαν όλη τη μέρα **με τρέξιμο** στην παραλία.

Πέρασαν όλη τη μέρα **τρέχοντας** στην παραλία.

✘ Οι Έλληνες αγωνίστηκαν **με θάρρος** και κατάφεραν να κερδίσουν τους Πέρσες.

Οι Έλληνες αγωνίστηκαν **θαρραλέα** και κατάφεραν να κερδίσουν τους Πέρσες.

✘ Θέλω να διαβάσετε το μάθημα μόνοι σας **χωρίς να μιλάτε**.

Θέλω να διαβάσετε το μάθημα μόνοι σας **σιωπηλά**.

✘ **Με κλάματα** κοίταζε το πλοίο να απομακρύνεται.

Κλαίγοντας κοίταζε το πλοίο να απομακρύνεται.

✘ Ο Κώστας περίμενε **με υπομονή** και **χωρίς να διαμαρτύρηται** τη σειρά του για να τον δει ο οδοντίατρος.

Ο Κώστας περίμενε **υπομονετικά** και **αδιαμαρτύρητα** τη σειρά του για να τον δει ο οδοντίατρος.

✘ **Όταν επέστρεφε** στο σπίτι από τη δουλειά έσκασε το λάστιχο.

Επιστρέφοντας στο σπίτι από τη δουλειά έσκασε το λάστιχο.

✎ Ο πατέρας κέρδισε 200.000 ευρώ **χωρίς να το περιμένει.**

Ο πατέρας κέρδισε 200.000 ευρώ **απρόσμενα.**

2.. Να συμπληρώσεις το γράμμα που λείπει στις καταλήξεις των παρακάτω μετοχών με

-ο- ή με **-ω-** και να βάλεις τόνο όπου χρειάζεται.

Παίζοντας	Μιλώντας
Ακούγοντας	Πηγαίνοντας
Τραβώντας	Χαλώντας
Κλαίγοντας	Λύνοντας
Λέγοντας	Κολλώντας
Δένοντας	Πουλώντας
Κυλώντας	Κρύβοντας
Φορτώνοντας	Ρωτώντας
Ψήνοντας	Χτυπώντας
Κατεβαίνοντας	Διώχνοντας
Θεωρώντας	Αρπάζοντας

ΜΑΘΗΜΑ 4^ο

✓ Οι προτάσεις που φανερώνουν το χρόνο λέγονται χρονικές . Αυτές δηλώνουν το πότε συμβαίνει κάτι. Οι χρονικές προτάσεις εισάγονται με συνδέσμους που ονομάζονται χρονικοί και αυτοί είναι οι εξής:

☞ **Όταν, πριν, προτού, σαν, ενώ, μόλις, καθώς, αφού, αφότου, ώσπου, ωσότου, όσο που, όποτε, άμα**

Π.χ. Ο Κώστας σκέφτεται να φύγει για διακοπές **,όταν τελειώσει τις εξετάσεις του.**

1. Να ενώσεις τις παρακάτω προτάσεις με τον χρονικό σύνδεσμο που είναι στην παρένθεση.

✎ Έμαθε τι έγινε / Γύρισε στο σχολείο. (όταν)

Έμαθε τι έγινε **όταν** γύρισε στο σχολείο.

α Την είδε / έτρεξε αμέσως κοντά της. (μόλις)

Μόλις την είδε έτρεξε αμέσως κοντά της.

β Έφυγε / Να γυρίσω να τον δω (ώσπου).

Όσπου να γυρίσω να τον δω έφυγε.